

ANNEX 3. CARTES DE JOSEP PASCUAL I VILA A MONTSERRAT DE SANS I CORET DURANT LA GUERRA (ARENYS 1938)

Les cartes són propietat de Ramon Pascual i de Sans, qui va realitzar i donar la seva transcripció per afegir-les al llibre. Es deixen les faltes d'ortografia, tal i com està escrit als originals. Entre parèntesi i en cursiva, Ramon ha fet uns aclariments.

26-4-1938. Carta de Josep Pascual i Vila (Barcelona) a la seva esposa Montserrat de Sans i Coret (Arenys de Munt).

Barcelona, 26 d'abril de 1938

Estimada Montserrat, et desitjo un felix dia del Sant, i millors dies en anys successius. Que la companyia dels nens i de la mare, d'aquest any s'ampliï en els successius, no sols per poder passar-lo plegats sinó perquè la teva mare, germans, parents i amics puguin tots fer acte de presència. Fes uns petons ben forts als nens i particularment avui a la Montserrat i a en Pere.

L'Àngela (*la seva germana*), en Salvador (*fill de l'Àngela*) i la tia (???) m'encarreguen que et felicitin en el seu nom.

La pobre Filomena (*una monja que estava a casa fent de mainadera*), quan ahir arribà a casa, trovà una carta de casa seva que el seu germà estava sense esperances de vida. Tot i fent cua desde quarts de dotze fins a quarts de sis no pogué agafar l'únic tren que sortia cap a Manresa, per ser la cua molt llarga i per no despatjar més que pocs bitllets, essent el restant del tren destinat a transports militars.

Avui ha sortit cap a Terrassa desde on, li han dit, que podria anar amb auto de línia a Manresa.

Rep un abraç del teu af.

Josep

23-5-1938. Carta de Montserrat de Sans i Coret (Arenys de Munt) a la seva mare Josepa Coret i Lligonya (Can Bruniquer, Llinars del Vallès)

Estimada mamà,

Em va alegrar molt la vostra carta, car per ella veig que esteu tots bé.

Nosaltres per aquí anem fent, jo per aquí sortint cada dia a passeig amb els nanos (*Pere i Montserrat*) (menys la petita (*Àngels*) que em limito a tenir-la al jardí). També anem a buscar fonolls, en mengem molts, en Pere ahir em va dir: Mamà, nosaltres devem tenir molta llet a la panxa perquè diu que els fonolls fan llet i a nosaltres ens agraden molt. Ahir també vàrem menjar cargols trobats en les nostres passejades, d'espàrrecs sols n'hem trobat un dia.

Aquí no tenen puesto per tenir cap bestia, doncs tan unes gallines que teníem nosaltres com uns conills que tenien els del costat varem tenir de tornar-los a vendre perquè amb l'humitat no els teníem bé, així és que tenim molta feina per trobar menjar. De carn no en veiem mai si no és alguna llauna, els ous els hem pagat fins a 36 p. I fins jo vaig a rebre les pageses que venent de Snt Iscle per trobar-los abans no arribin aquí, així i

tot l'últim dia no vaig trobar res, i l'altre no havia trobat més que un conillet. La mare (*suposo que Gertrudis Vila, mare de Josep Pascual*), que em dóna molts records el mateix que la Maria (*Piera???*), també s'espavila pel seu conte i sempre en troba alguna dotzena. De patates, les que ens venen d'amagat. De tots modos, que no vingui pitjor.

En Josep Ma (*el seu germà Josep de Sans?*) diu que l'altre dia va anar a veure a en Josep (*Pascual i Vila?*) i com era al migdia el va fer quedar a dinar i van parlar molt de vosaltres, diu que està molt bé.

M'agradaria que veiéssiu la menuda (*Àngels*) que està molt maca. Es molt bona minyona encara que s'està tot el dia al llit si no és al jardí que jeu sobre un sac de palla. A la nit dorm com un soquet desde uns 2/4 de 10 en que ens en anem tots a dormir, s'acostuma a despertar a les 4, a les 8 per mamar les dues vegades i després dorm fins allà a les onze o més que la vaig a despertar per vestir-la. Un amic que en Josep te a Londres (*???*) ens ha enviat unes farines per començar a donar-li sopetes. Ella continua deixant molts biberons perquè jo continuo tenint molta més llet que pels altres.

Ahir va ser aquí en Josep (*Pascual Vila, el marit*), em va donar molts records per a tots vosaltres.

En Pere (*Pascual i de Sans*), com que te 4 anys ja sap escriure i us envia molts petonets això ho farà ell tot sol i sense mostra...

La nena (*Montserrat*), com que en Pere ho ha escrit sol no ha volgut que li agafés la mà PERE, Montsxxxx

No us havia escrit abans perquè no sabia quina adreça posar. Us envia molts petons la teva filla

Montserrat.

25-6-1938. Carta de Josep Pascual i Vila (Barcelona) a la seva sogra Josepa Coret i Lligonya (Can Bruniquer, Llinars del Vallès)

Barcelona, 25 de juny de 1938

Estimada mamà,

Avui, com els altres dissabtes, penso anar a veure la Montserrat (*la seva esposa*) i els nens a Arenys. Tots estan molt bé i l'Àngels (*Pascual i de Sans, nascuda el 3 de desembre del 1937*), en especial aquestes últimes setmanes, se la veu créixer. Xarroteja molt, encara que no diu encara cap nom; tampoc té cap dent.

M'agradaria molt que els poguéssiu veure, però ve molt rera mà, fer-los anar a Llinàs. A mi mateix, que també voldria venir un dia, no trobo pas el moment. Entre els anàlisi del laboratori, les classes i alguna altre feina menys pròpia però de prou importància ara com és buscar algun menjar, sols em queda el temps de pujar a Arenys el dissabte i quedar-m'hi fins a primera hora del dilluns.

Voldria que diguéssiu a la Fulgència (*de Sans i Coret, que vivia a Can Bruniquer*), a qui suposo que el treball li impedeix de venir a Barcelona, que digui que no enviïn més llet, dons és molt àcida i fins ara l'hem anat aprofitant per a fer un mató àcid. Ja li ha passat el susto de Granollers, que devia ésser prou fort? Records a ella i a la tia (*la tia Roseta, germana de Josepa???*). Com també al padrí d'en Josep (*???*).

L'abraça J Pascual

19-8-1938. Carta de Josep Pascual i Vila (Barcelona) a la seva sogra Josepa Coret i Lligonya (Can Bruniquer, Llinars del Vallès)

Barcelona, 19 d'agost de 1938

Sra. Josefa Coret

Estimada mamà, amb motiu d'enviar-li l'adjunta nota, en trobo un per a escriure i preguntar per la salut de Vd., la Fulgència (*la seva filla*), la tia (*Roseta???*) i el padrí d'en Josep (*???*). Nosaltres tots estem molt bé i demà penso, com tots els dissabtes, anar a veure tots els de la família a Arenys.

Dissabte passat vaig poder conversar un rato amb l'Amat (*de Sans i Coret, el seu cunyat*), quan ell anava d'Arenys de Munt a Barcelona. Ens havíem convingut per a trobar-nos. Ahir, per la Paquita (*de Sans i Coret, la seva cunyada*), vaig saber que en Ray (*marit de la Paquita*) seguia bé.

La nota adjunta vulgui donar-la a la Fulgència (*la seva filla*). Es tot lo que jo tinc anotat haver rebut amb els cistells de Caldes. Que pugui així fer els comptes i veure quin és el deute que els tinc en quan a pessetes, que serà molt més petit que el favor que en el seu temps varen fer-nos.

Molts records a la tia, a la Fulgència i a tots. Rebi V. Un abraç del seu fill

q.l.b.l.m. (*que li besa la ma?*)

J Pascual

14-10-1938. Carta de Montserrat de Sans i Coret (Arenys de Munt) a la seva mare Josepa Coret i Lligonya (Can Bruniquer, Llinars del Vallès)

Estimada mare,

Ja fa dies que vui escriure't però darrera la canalla i les cues no trobo mai l'hora.

Vaig veure per la carta que vàreu escriure a en Josep (*Pascual i Vila*) que esteu tots bé menys el peu de la Fulgència (*de Sans i Coret*), desitjo que ja estigui del tot bé. Jo també ja fa dies que em vaig punxar anant a buscar mores i bolets i encara no el tinc bé però no em priva de córrer tot el dia.

Els nanos tots bé. Comencem per en Pere (*Pascual i de Sans*). Aquest està molt alt, encara que no tan gras, molt pacífic, rialler i carinyós, però una mica tossudot.

La Montserratona (*Pascual de Sans*) molt rondinairota, crec que quan és més feliç es quan té una esgarrinxada que no es veu i la iaia l'hi posa un drap ben gros. Aquests dies tots dos m'han tingut mal a la cara però ara ja et tenim quasi bé.

L'Àngels (*Pascual de Sans*) mereix capítol apart. Ja que estava acostumada als altres dos que han sigut tan pacífics, ara em trobo amb un esquitx de pronòstic. Es menuda però a quatre grapes corre tota la casa i tot el jardí, mateix que un ratolí. El llit, a més de la xarxa a sobre, com és de barrots, com aquell de ferro que teníem a Caldes, li hem hagut d'entreteixir amb una corda perquè treia el cap per entremig i un dia ens va caure. A la trona ni lligada li podem tenir perquè es posa dreta i es tiraria dalt-a-baix a tot això sempre riallera com en Pere.

Els grans tots bé. Records de la Mare (*Gertrudis Vila*), a la Maria (*???*), en Josep (*Pascual Vila*) també me'n va donar

Pensava que tu, mamà, hauries disfrutat molt amb els bolets, però aquí no n'hi ha hagut quasi cap, i aquí?

Tenim moltes ganes de veure-us a tots, a veure si podrem fer-ho aviat.

Us abraça a tots

Montserrat

Records a la Elena (???), al Sr. Josep (???) i als masovers (???)

8-11-1938. Carta de Montserrat de Sans i Coret (Arenys de Munt) a la seva mare Josepa Coret i Lligonya (Can Bruniquer, Llinars del Vallès)

Estimada mare, Vareig rebre la teva carta del dia 18 del passat, que suposo que es devia creuar amb la meva. Desitjo que estigueu tots bé com nosaltres estem.

Vàrem tenir una postal de l'Amat (*de Sans i Coret*) del dia 28 i avui li contestarem. Sembla que està més content amb el nou empleo.

La qüestió del menjar em té bastant atabalada. De carabasses fins ara n'anem trobant alguna, però per anar menjant lo mateix i no per guardar-ne, lo mateix que de castanyes que aquí s'en cullen moltes però ningú se les vol vendre. De patates, ni pensar-hi, l'altre dia me'n varen fer 8 k. que les reservo sols per la menuda, a la que em vaig trobar un dia que li vaig tenir que donar castanyes bullides i axafades. Sort que tot li agrada i li va bé. De llet me'n donen 1 lt i ¼ cada dia pel biberon i ous ara m'en han de donar fins a 1 dna i 1/2 d'un intercanvi amb sucre. Sort hem tingut ara que desde l'estranger ens envien alguns paquets i de que en Josep (*Pascual i Vila*) és de la cooperativa de l'Estat, encara que això ara ha minvat molt, doncs no donen més que un cop al mes i cada vegada menys. Ja podeu veure per això que per ara anem tirant però res de sobres. A mi si em veïssis em diries i amb raó que estic seca com un gaix, però em trobo molt bé.

Els nens tots bé, l'Angels (*Pascual i de Sans*) encara no té cap més dent però no m'estranyaria de dins d'un parell de dies li tranquessin les dues de dalt.

Molts records d'en Josep (*Pascual i Vila*), de la Mare (*Gertrudis*) i de la Maria (???), diu aquesta que digueu a la Elena (???) que se valla preparando.

En Pere (*Pascual i de Sans*) diu que et dongui les gràcies pels fideuets que ara estan sopan i en mengen i que quan estigui acabada la guerra ja et vindrem a veure. Ja t'ho diu a la carta que t'ha escrit.

Us abraça a totes

Montserrat, Angels, Montserrat

21-12-1938. Carta de Montserrat de Sans i Coret (Arenys de Munt) a la seva mare Josepa Coret i Lligonya (Can Bruniquer, Llinars del Vallès)

Estimada mare,

Estem tots bé i desitgem que al rebre aquesta vosaltres estigueu igual bé.

Fa una pila de dies que us volia escriure però al darrera de la canalla no hem queda un moment lliure.

Ara mateix m'acaba d'arribar una carta de l'Amat (*de Sans i Coret*) del dia 10, diu que està bé però no sé ni on deu ser perquè està tatxat per la censura.

Que no teniu una tongada de bolets per aquí? Nosaltres els diumenges n'anem a buscar, de rovellons en trobem pocs, però de fredolics 2 o 3 kilos cada vegada.

Fulgència, encara vas engreixant el porc? Jo soc més modesta, avui he comprat una conilla que tindriem pel dia de Nadal. Mai menos, oy?

En Josep (*Pascual i Vila*) ens va portar ous dels que li vàreu enviar.

Avui aquí fa fred de debò, es pot dir que el dia de mes fred que ha fet fins ara.

L'Amat (*de Sans i Coret*) també em diu que ha rebut un paquet d'en Josep (*Pascual i Vila*) i una carta d'en Ramón (*de Sans i Coret*).

Els nens tots bé. L'Angels (*Pascual i de Sans*) s'ha encallat a les quatre dents i no en surten més. Està molt tremenda i és molt tipa, a pesar de que no està pas massa grassa.

En Pere i la Montserrat (*Pascual i de Sans*) van tenir matèria de conversa per molts dies comentant la visita de la tia (???) que els va deixar entusiasmat. Llàstima que no puguem convenir-ne una per a venir a veure'ns.

Apa que vosaltres deveu poder tenir una bona llar per escalfar-vos, això si que us ho envejo; amb el fred que fa aquí.

En Pere (*Pascual i de Sans*) diu que us vol venir a veure, que ja va a col·legi i que sap fer moltes lletres i que vinguis a veure'l molt aviat. La Montserratona (*Pascual i de Sans*) repeteix el mateix com un llorito.

Molts records de la Mare (*Gertrudis Vila*), en Josep (???) i la Maria (???) per totes vosaltres. Us abraça

Montserrat, PERE, Momtserrat, Angels

13-1-1939. Carta de Montserrat de Sans i Coret (Arenys de Munt) a la seva mare Josepa Coret i Lligonya (Can Bruniquer, Llinars del Vallès)

Estimada mare,

Rebreu aquesta carta avans que tot per a felicitar a la Fulgència (*de Sans i Coret*) ja que no podem fer-ho personalment com desitjariem. Déu fes que ... poguéssim estar tots reunits.

Com us va acabar de provar el viatge? Els menuts en varen quedar entusiasmat.

Demà la Montserratona (*Pascual i de Sans*) consola (?).

La mare (*Gertrudis Vila*) i la Maria (???) em donen records i feliciten a la Fulgència (*de Sans i Coret*). Demà crec que vindrà en Josep (*Pascual i Vila*) que des del dia que vàreu marxar vosaltres i va arribar ell al vespre no ha pogut tornar ja que tenen molta feina. Déu faci que ara amb la mobilització no el toquin d'allà on és, jo així ho espero.

Adeu us abraça a tots

Montserrat, Pere, Montserrat, Angels

Records al Sr. Josep (???) i a l'Elena (???)

13-7-1963. Carta de Josep Pascual i Vila (Londres) a Montserrat de Sans i Coret (Barcelona)

Estimada Montserrat, acabo de rebre carta teva i encara que no m'ho dius suposo que devies enviar a Madrid els papers d'en Ramon (*Pascual i de Sans*), de que et parlava en una carta anterior.

Totes les coses del congrés es desenrotllen segons lo previst, i bé. Ahir tinguérem el banquet que es servi en un hotel dels grossos d'aquí, a la Governer House, entre Marble Arch y Hyde Park Corner. Erem 800 o 900. La Sra. d'en Mousseron va preguntar-me per tu i per tota la família. Presidiren el ministre, no sé de qué, crec que de Science i Lord Todd. També em preguntà per tu Lady Jones, que és Lady i no Ms perquè el marit te ara el títol de Sir. La quota del banquet era de 4 lliures, o sigui 4x167 pts, a pesar de lo que no te res que veure amb lo que nosaltres en diem banquet.

He anat a unes quantes altres invitacions, al menys dugues o tres a dinar, i algunes recepcions de nit, de modo que la vida surt barata.

L'Avondale es senzill i net, en lo que els anglesos entenen amb aquestes paraules. A pesar d'això hi ha una punta de cigarret en un esglaó de l'escala que va al meu pis que al menys fa 3 o 4 dies que la veig, i no és que sobre el fons verd de l'alfombra no hi destaquí.

Ja que parlo d'alfombres, s'en veuen moltes aquí i de molt bones.

No poso cap postal als Botey (Jordi i Angels) perquè ja et veuen a tu i no sé be l'adreça. Molts records i celebros que ja tinguin el pis més a punt.

Records a tots, també a la Pilar (*Barrachina, la minyona*).

T'abraça

Josep